

Kohtunik Enno Loonurm
Tallinna Halduskohus
Haldusasi 3-22-50

19.06.2023
DNo: E347

TÄIENDAVALD SEISUKOHAD

Kaebaja 1	Olavi Paukson isikukood: 38106144237
Kaebaja 2	Mirelle Irina Riina Poom isikukood: 47401195731
Kaebaja 3	Romet Reinula isikukood: 50805220245
Kaebaja 4	Raimond Reinula isikukood: 51002027141
Kaebaja 5	Jelena Dak isikukood: 47612210417
Kaebaja 6	Anatoli Kirpitšjov isikukood: 37811030295
Kaebaja 7	Nadežda Dervenjova isikukood: 49605312225
Kaebaja 8	Roland Põldve isikukood: 38910124210
Kaebaja 9	Ahti Liiva isikukood: 38306294915
Kaebajate esindaja	Katrin Paulus, advokaat Advokaadibüroo EMERALDLEGAL e-post: katrin.paulus@emerald.legal
Vastustaja	Vabariigi Valitsus registrikood: 7004809 aadress: Rahukohtu 3, 15161 Tallinn e-post: riigikantselei@riigikantselei.ee
Vastustaja esindajad	Ants Nõmper, vandeadvokaat Kairi Kilgi, vandeadvokaat Ellex Raidla Advokaadibüroo e-post: ants.nomper@ellex.legal kairi.kilgi@ellex.legal

Kohtuasi

Olavi Paukson jt kaebus Vabariigi Valitsuse 15. oktoobri 2021 korralduse nr 361 „Vabariigi Valitsuse 23.08.2021 korralduse nr 305 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud meetmed ja piirangud“ muutmise“ punkt 1 alapunkti 2 õigusvastasuse tuvastamise nõudes

VASTUSTAJA TAOTLUSED

1. **Jätta kaebus rahuldamata.**

ASJAOLUD

1. Tallinna Halduskohtu menetluses on kaebajate 07.01.2022 esitatud kaebus nõudega tuvastada Vabariigi Valitsuse 15.10.2021 korralduse nr 361 „Vabariigi Valitsuse 23.08.2021 korralduse nr 305 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud meetmed ja piirangud“ muutmise“ (edaspidi „**korraldus nr 361**“) punkt 1 alapunkti 2 õigusvastasus.
2. Tallinna Halduskohus tegi 17.05.2023 määruse, millega (1) määras haldusasja läbivaatamise kirjalikus menetluses; (2) määras protsessiosalistele täiendavate taotluste või menetlusedokumentide esitamise tähtajaks 19.06.2023; (3) määras täiendavate taotluste või menetlusedokumentide esitamise korral vastamise tähtajaks 17.07.2023; (4) määras kohtuotsuse avalikult teatavaks tegemise ajaks 03.08.2023 kl 16.00.
3. Käesolevaga esitab vastustaja oma täiendavad seisukohad.

PÕHJENDUSED

4. Vastustaja jääb kõigi senises kohtumenetluses esitatud seisukohtade juurde ega hakka neid kordama. Vastustaja palub Tallinna Halduskohtul vastustaja varasemate seisukohtade ja argumentidega arvestada. Vastustaja palub kohtul kaebajate kaebuse jätta rahuldamata.

A. RIIGIKOHTU PSJV KOLLEEGIUMI SEISUKOHAD

5. Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium (edaspidi „**PSJV kolleegium**“) tegi 31. oktoobril 2022 kohtuotsuse asjas nr 5-22-4.¹ Kuivõrd Riigikohtu PSJV kolleegium tõi oma otsuses välja mitmed tähtsad põhimõtted, mis ka ülejäänud koroonavaidlustes – sh siinses vaidluses – korralduste ja piirangute õiguspärasuse hindamisel tähtsust omavad, siis palub Vabariigi Valitsus kohtul alljärgnevaid selgitusi käesoleva asja lahendamisel arvesse võtta. Vastustaja hinnangul on Riigikohtu PSJV kolleegiumi suunised kaebuse lahendamisel olulise tähtsusega, mis selgitavad vaidlusaluste korralduste aluseks olevate volitusnormide ulatust, piirangute õiguspärasust ning vajalikkust inimeste elu ja tervise kaitsmiseks.
6. Tallinna Halduskohus oli oma 31. mai 2022 otsuses tunnistanud NETS § 27 lg 3 ning § 28 lg-d 2, 5-6 ja 8 vastuolus olevaks PS § 3 lg 1 lausega 1, § 87 punktiga 6 ja §-ga 10 õigusselguse põhimõtte osas, milles need võimaldasid kehtestada piirangud lähtuvalt haiguse läbipõdemisest ja vaksineeritusest, määrata nakkushaiguse vaksineerimise ja läbipõdemise tingimused ning kohustada isikuid terviseuuringuteks ja diagnoosimiseks korralduse nr 305 punktis 10 kirjeldatud tegevustes osalemise eeldusena. Riigikohtu PSJV kolleegium kontrollis NETS § 27 lg 3 ning § 28 lg-te 2, 5-6 ja 8 põhiseaduspärasust.
7. Riigikohus analüüsis oma otsuses korralduste kehtestamise aluseks olnud NETS-i volitusnorme. Koroonahaiguse levimise tõrjumiseks ning ühiskonnaliikmete tervise ja elu kaitseks loodud korraldused olid kehtestatud avaralt sõnastatud volitusnormide alusel, mis sisaldasid määratlemata õigusmõisteid ja jätsid Vabariigi Valitsusele ulatusliku kaalutusõiguse (otsuse p 52). Vabariigi Valitsusel oli NETS § 28 lg 5 p-de 1 ja 3, lg 6 ja lg 8 koostoimes võimalik uudse ohtliku nakkushaiguse epideemilise leviku tõkestamiseks piirata asutuste ja ettevõtete tegevust

¹ Internetis kättesaadav: <https://www.riigikohus.ee/et/lahendid/?asjaNr=5-22-4/13>

ning kehtestada muid liikumisvabaduse piiranguid.

8. Volituse eesmärk oli tulenevalt normide paiknemisest NETS-i 5. peatükis nakkushaiguste epideemilise leviku tõkestamine. Korraldustega kehtestatud piirangute eesmärgiks oli nakkusohu vähendamine uudse ohtliku nakkushaiguse korral NETS § 2 lg 2 tähenduses, mis lähtus eeldusest, et vaksineeritud või haiguse läbi põdenud inimeste puhul on nii nakatumise kui raske haigestumise tõenäosus madalam kui vaksineerimata isikute puhul, mistõttu pole põhjust nende isikute tegevust muude isikutega samaväärselt piirata.² Riigikohus toonitas, et piirangute selline eesmärk on NETS-i normidega hõlmatud (otsuse p 53). Riigikohus selgitas, et ei ole põhjust järeldada, et Vabariigi Valitsus on ületanud volitusnormidest tulenevat õigust piirangute kehtestamiseks.
9. **Piirangute ajaline piiritletus.** Riigikohus leidis, et volitused, mis tulenesid NETS-i volitusnormidest koostoimes muude NETS-i normidega, ei ole vaatamata oma üldisusele täielikult piiritlemata. Volitusnormide üldine eesmärk oli nakkushaiguste epideemilise leviku tõkestamine. Piirangute ajaline piiritletus tuleneb NETS § 28 lg 2 p-st 1, lg-test 4 ja 5, mille kohaselt kehtestatakse meetmed ajutiselt, ning NETS § 27 lg 3 kolmandast lausest, millest tuleneb kohustus määrata karantiini kehtestamise haldusaktis selle kehtivuse aeg. Riigikohus selgitas, et volituse ajalise piiritlemisena ei saa käsitada ainult piirangule seaduses konkreetse kehtivusaja ettenägemist. Ajutise piirangu kehtestamiseks volitav norm kohustab kehtestama piirangule konkreetse tähtaja või kui see pole olukorra ettenägematuses või kiirest muutumisest tulenevalt võimalik, siis hindama pidevalt piirangu kehtivuse põhjendatust. Piirangute ruumiline ja isikuline konkretiseering tuleneb sellest, et nakkushaiguse epideemilise leviku tõkestamine peab seadusandja ettekujutuse järgi toimuma eelkõige haiguskohtades NETS § 27 lg 2 mõttes ehk piiritletud territooriumil, kus asuvad haiged või nakkuskahtlased isikud ning kus elanikud on tervisekaitseasutuse tugevdatud järelevalve all. Samuti piirkonnas, kus on oht haiguskohtade tekkimiseks (NETS § 28 lg 3). Esemeliselt on NETS § 28 lg-tes 2 ja 5 sätestatud piirangute üldisusaste erinev, vähem piiritletud on NETS § 28 lg 5 p-s 3 sätestatud volitus. See peab riigi kaitsekohustusi silmas pidades tagama ka selliste piirangute kehtestamise võimaluse, mida samade lõigete teistes punktides ei ole otsesõnu ette nähtud (otsuse p 64).
10. Riigikohtu arvates pole alust väita, et piirangud, mida vaidlusalused normid Vabariigi Valitsusel kehtestada võimaldavad (nt liikumisvabaduse piiramine), oleksid põhimõtteliselt sobimatud nakkushaiguse epideemilise leviku tõkestamiseks, järelikult tuleb meetmeid pidada sobivateks. Samuti ei ole piiranguid alust pidada ebavajalikeks või ebamõeldukateks. Riigikohus rõhutas, et riigi kaitsekohustuse täitmine uudsete ohtlike nakkushaiguste puhul võib eeldada laia ulatusega volituste kehtestamist. Inimeste elu ja tervise kaitsmine ning ühiskonna kui terviku toimimise tagamine on kaalukad eesmärgid, mille puhul ei saa välistada, et need kaaluvad üles muude põhiõiguste tagamise vajaduse (otsuse p 91).
11. NETS § 27 ja § 28 alusel nakkushaiguse epideemilise leviku tõrjumine tähendab tegevust konkreetse epideemiliselt leviva nakkushaiguse puhangu tõkestamiseks, mis on piirangute kohaldamise ajaks juba tekkinud või konkreetselt ettenähtav. Piirangute kehtestamise näol on tegemist reaktsiooniga ajaliselt ja ruumiliselt piiritletud ning tegelikule nakkushaigusest tulenevale ohuolukorrale, mida Terviseamet pidevalt hindab talle laekuvate epidemioloogiliste, laboratoorsete ja kliiniliste andmete alusel (NETS § 28 lõige 1), mitte abstraktse kujutletava juhtumiga (otsuse p-d 77-79).
12. **COVID-19 olukorra dünaamilisus.** Riigikohtu hinnangul toetas üksikakti vormi valikut nakkushaiguste olemusest ja seda puudutavate teaduslike teadmiste vähesusest või ebakindlusest tulenev olukorra kiire muutumise võimalus, millest omakorda tuleneb vajadus rakendada, muuta või lõpetada piiranguid kiiresti. Olustiku dünaamilisus õigustas pigem Vabariigi Valitsust rakendama täpselt hetkeolukorrale häälestatud piiranguid kui pikema tuleviku ja

² Vt vaksineerimise mõjude kohta ka RKHKm 25.11.2021 nr 3-21-2241/11, p 27.

abstraktsete juhtumite tarbeks kehtestatavaid universaalseid meetmeid (otsuse p 81).

13. **Erandlik olukord.** Riigikohtu hinnangul võib epideemia sõltuvalt konkreetse nakkushaiguse iseärasustest omandada nii isikuliselt kui territoriaalselt eriti laia ulatuse või osutada eriti pikaajaliseks. Taolise erandliku olukorraga on tegemist ka koroonahaiguse puhul, mille epideemiline levik on kestnud alates 2020. aastast ja mille jooksul on tulnud tõrjuda mitmest erinevast viirustüvest tulenenud haiguspuhanguid. Riigikohtu hinnangul ei oleks olnud iga üksiku haiguspuhangu puhul välistatud selle käsitlemine eraldi reguleeritava üksikjuhtumina (otsuse p 83). Olgugi et piirangud olid esemeliselt laiaulatuslikud, hõlmasid sisuliselt kogu riigi territooriumi ja kõiki Eestis viibivaid isikuid, siis ei olnud korralduste puhul siiski veel ületatud piiri, mis oleks muutnud need oma materiaalselt sisult selgelt üldaktideks (otsuse p-d 83-84).
14. **Korralduste ajutine iseloom ja piirangute perioodiline hindamine.** Riigikohus mõõnis, et hoolimata korralduste pikemaajalisest kehtimisest oli neil siiski ajutine iseloom. Praktikas hindas Vabariigi Valitsus pidevalt oma korraldusi ümber, leevendas, kaotas ja taaskehtestas meetmeid, lähtudes epidemioloogilisest olukorrast ja piirangutega kahjustatavatest õigusväärtustest (otsuse p 84). Korralduse nr 305 punkti 19 alusel hindas Vabariigi Valitsus piirangute ja meetmete vajalikkust hiljemalt iga kahe nädala tagant uuesti võttes arvesse Teadusnõukoja seisukohti. Taoline tegevus on kooskõlas Riigikohtu suunistega – Riigikohus viitas, et nakkushaiguse levik võib olla väga kiire ja ulatuslik. Nakkushaigusi, nende erinevaid haigustüvesid ja nende meditsiinilisi ning mittemeditsiinilisi tõrjevahendeid iseloomustab suur ebamäärasus ja muutlikkus, mis võib nõuda olukorra kiiret ümberhindamist ja kehtestatud piirangute muutmist. Selleks on vajalikud väga spetsiifilised eksperditeadmised (otsuse p 69) nagu ekspertidest koosneval Teadusnõukojal. Kui haigus on uuelaadne, siis on tõsikindlate järelduste tegemine selle ohtlikkuse, levikuviiside, nakkavuse, peiteaja, kulu, efektiivse ravi jne kohta heal juhul võimalik ainult aeganõudvate teaduslike uuringute tulemusena (otsuse p 69). Kuivõrd Teadusnõukoda kogus ja analüüsis Vabariigi Valitsuse jaoks ekspertinfot ja andis käitumissuunised koroonaviiruse leviku piiramiseks vastavalt riskitasemele, siis ei saa vaidlust olla asjaolus, et Vabariigi Valitsus kehtestas piirangud kaebuse esitamise ajal kehtinud parimale ja aktuaalsemale teadusteadmisele tuginedes. Nagu Riigikohus toonitas, peab riigi reaktsioon uuelaadsele haigusele olema vastavuses olukorra ohtlikkuse ja kiireloomulisusega (otsuse p 69). Eeltoodut arvesse võttes tegutses Vabariigi Valitsus piisavalt kiiresti, ettenägelikult ja teaduspõhiselt vajalike piirangute loomisel lähtudes laiemast ühiskondlikust huvist.
15. Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud nõue, et teatud tegevustes saavad osaleda vaid immuniseeritud isikud, oli hõlmatud tegevuse piirangu üldmõistega (otsuse p 55). Seoses vaktsineerimisega märkis Riigikohus, et kehalise puutumatus ja õiguse elule riive intensiivsust vähendas koroonahaiguse vastu vaktsineerimine surmlõppe või tõsiste kõrvaltoimete väike tõenäosus. Riigikohus leidis, et kaudne vaktsineerimisnõue ei alandanud inimväärikust (PS § 10) arvestades vaktsiinide toimet raskete haigusjuhtude hulga vähendamisel (otsuse p 50). Riigikohtu hinnangul oli PSJV asjas vaidluse all olnud korralduste (korralduse nr 305 ja nr 212) andmise ajaks maailmas olemas ja Eestis kättesaadav väga ulatuslik andmestik vaktsiinide soovitatavate mõjude ja kõrvalmõjude kohta, mis põhinesid nii testimisel kui ka praktilisel rakendamisel (otsuse p 50).
16. **Inimeste elu ja tervise kaitse.** PS § 13 järgi on igaühel õigus riigi ja seaduse kaitsele. PS §-st 14 tuleneb seadusandliku, täidesaatva ja kohtuvõimu ning kohalike omavalitsuste kohustus tagada isiku õigused ja vabadused. Nendest põhiseaduse sätetest tuleneb õigus riigi normatiivsele ja faktilisele tegevusele, et igaüks saaks end kaitsta ja turvaliselt tunda. Samas vastab sellele põhiõigusele riigi kohustus kaitsta isikuid neid ähvardavate ohtude eest, muu hulgas luua piisav ja tõhus õiguslik regulatsioon nakkushaiguste ennetamise ja tõrje valdkonnas ning viia õigusaktidest tulenev ka ellu. Riigikohtu hinnangul võib nakkushaigustest – sh COVID-19st – lähtuda oht väga kaalukatele õigushüvedele. Riigi üldise kaitsekohustuse kõrval tuleneb põhiseadusest ka kohustus kaitsta inimeste elu (PS § 16) ja tervist (PS § 28 lõige 1). Riigikohus selgitas, et inimeste elu ja tervise kaitsmise vajadus on kaalukas põhiseaduslik eesmärk, mis võib

anda aluse muude põhiõiguste, sh seaduse reservatsioonita põhiõiguste piiramiseks. Seejuures nimetab põhiseadus nakkushaige isoleerimist või nakkushaiguste leviku tõkestamist ka sõnaselgelt legitiimseks eesmärgiks mitmete kvalifitseeritud seadusereservatsiooniga põhiõiguste piiramisel (PS § 20 lõike 2 punkt 5, § 29 lõige 2, § 34 ja § 47). Seega võimaldas riigi üldine kaitsekohustus ning inimeste elu ja tervise kaitse Vabariigi Valitsusel piirata inimeste põhiõigusi kehtestatud meetmete teel nakkushaiguse leviku tõkestamiseks.

17. **Kokkuvõtlikult** järeldub Riigikohtu PSJV kolleegiumi otsusest, et NETS normid, mis võimaldasid Vabariigi Valitsusel koroonaeepideemia ajal kehtestada piiranguid, ei ole põhiseadusega vastuolus. Piirangud, sh COVID-tõendi nõue, piirasid küll mitmeid inimeste põhiõigusi, kuid sedalaadi piirangud võisid olla vajalikud, et täita põhiseadusega riigile pandud kohustust kaitsta inimeste elu ja tervist ohtliku nakkushaiguse eest. Riigikohus otsustas, et NETS-i normid ei piiranud kaebajate põhiõigusi lubatust intensiivsemalt, NETS polnud liialt ebaselge ja Vabariigi Valitsus ei ületanud talle seadusega antud volitusi. **Vabariigi Valitsus palub kohtul käesoleva asja lahendamisel ülaltoodud põhimõtteid arvesse võtta.**

B. PIIRANGUTE KÄSITLEMINE

18. Kaebajad on kohtumenetluse vältel üritanud põhjendada, et vaidlustatud piirangute tegelik eesmärk oli inimeste vaksineerimisele survestamine. Nagu vastustaja on selgitanud, on kaebajate arusaam ebaõige (vt nt vastus esialgse õiguskaitse taotlusele, p 24; vastus kaebusele, p 33 jj). Vastupidiselt kaebajatele on vastustaja seisukohal, et COVID-19 vastu vaksineerimisega kaasnev oht elule ja tervisele oli minimaalne ning piirangud kaitsesid kõikide inimeste, sh kaebajate, elu ja tervist. PS § 28 ja PS § 16 kohustavad riiki oma kodanike elu kaitsma ning kohaldama meetmeid/piiranguid, et tagada oma kodanike tervise kaitse ja ohutu elukeskkond, et vältida inimeste haigestumist nakkushaigustesse. COVID-19 haiguse vastu immuunkaitseta isikute (nagu vaksineerimata kaebajate) ebavõrdne kohtlemine võrreldes vaksineeritud isikutega oli põhjendatav vajadusega suurendada elanikkonnas SARS-CoV-2 viirusest tingitud COVID-19 haiguse vastu vaksineeritud inimeste osakaalu määral, et viiruse levik ja sellest tingitud haigusjuhtude arv ei ohustaks eelkõige tervishoiusüsteemi toimimist ega kahjustaks seeläbi avalikku huvi rahvatervise kaitse vastu.
19. Ühiskonnaliikmetes vaksineerimiseks motivatsiooni tekitamine on lähtunud eesmärgist tõsta ühiskonnaliikmete immuunsust – vastustaja lähtus eeldusest, et vaksineerimise propageerimine aitab suurendada elanikkonnas immuunsuskaitsega inimeste osakaalu ja seeläbi haiguse levikut piirata ja avalike teenuste, sh meditsiiniteenuste, toimepidevust ja jätkusuutlikkust tagada. Arvestades kaitstavate õigusväärtuste kaalu ja pandeemia tagajärgede tõsidust nii elu, tervise kui ka vabaduse seisukohast, oli vaksineerimisnõudel tungiv sotsiaalne vajadus, mistõttu ei saanud avalikule võimule ette heita vaksineerimise propageerimist. Vaksineeritute arvu suurendamine ühiskonnas oli õigustatav avalikust huvist kantud eesmärgiga tõkestada ohtliku nakkushaiguse levikut elanikkonnas immuunsuskaitsega inimeste osakaalu suurendamise läbi. Oluline oli mõista, et tervisekriisi keskel ei olnud teiste inimeste elu ja tervise kaitse pelgalt riigi õigus, vaid ka kohustus. Vaksineerimata inimeste võrdsustamine vaksineeritud inimestega piirangute kohaldamisel oleks võinud kokkuvõttes kaasa tuua selle, et see osa elanikkonnast, kes ei ole vaksineeritud ega ka haigust läbi põdenud eelistab riskida ja loota, et õnnestub haigestumist vältida või riskida immuunsuse saavutamiseks nakatumisega. Mõlemad olukorrad oleks töötanud haiguse leviku piiramise ja tervishoiusüsteemi toimepidevuse tagamise eesmärkidele otseselt vastu. Vaksineeritud isikute sooduskohtlemine ning vaksineerimata isikutele piirangute kohaldamine lähtus laiemast eesmärgist saavutada eelkõige vaksineerimise tulemusena elanikkonnas piisav immuunsete inimeste osakaal selleks, et konkreetse viirushaiguse edasine levik oleks olemasolevate vahenditega hallatav ja võimaldaks tervishoiusüsteemi toimepidevuse tagamist.
20. Ühiskonnas vaksineerimise soodustamise näol ei olnud tegemist sundvaksineerimisega, veelgi vähem aga inimeste tahtevastase allutamisega meditsiini- või teadusuuringutele (PS § 18 ls 2).

Nagu märkis Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi otsuses asjas nr 5-22-4, ei saa COVID-19 haiguse vastu vaktsineerimist ühiskondlikes tegevustes osalemise eeldusena 2021. aasta teadmiste taset arvestades käsitada tahte- ega teaduskatsena (RKPSJVKo 31.10.2022, nr 5-22-4, p 50). Nagu kohtupraktikas on rõhutatud, näib mõistlik, et end vaktsineerinud isikute suhtes kohaldatavad piirangud olid leebemad, kuivõrd vaktsineeritud ja immuunkaitsega inimesed on ise astunud samme üldise kasu nimel, seejuures teatud määral enda heaolu ja tervisega riskides.

21. Vaktsineerimine aitab efektiivselt kaitsta isikuid eriti raske nakatumise eest ning aitab vähendada nakkuse edasikandmise riski ja nakkusohtliku aja kestust, seega oli vaktsineerimise teel omandatud immuunsus parim meede COVID-19 haiguse kontekstis. Mitmed teadusuuringud (sh ECDC 29.03.2021 raport, WHO ja IVAC teadusuuringud), millest vastustaja meetmete kehtestamisel lähtus, on olnud usutatavad ning vastustaja võis uuringuandmete alusel järeldada, et vaidlusaluse korralduse kehtivuse ajal aitab vaktsineerimine lisaks vaktsineeritud isiku enda kaitsele vähendada ka viiruse levikut ühiskonnas tervikuna, mis on väga oluline faktor. Sellist käsitlust toetab ka professor Toivo Maimetsa, Tartu Ülikooli rakubioloogia professori ja õppetooli juhataja ning Sotsiaalministeeriumi tervisevaldkonda nõustava Teadusnõukoja juhi 4. aprilli 2023 ettekanne (**Lisa 1**, slaidid 35-40). Ettekandes on mh analüüsitud, kas vaktsineeritud ja vaktsineerimata inimesed haigestuvad ühte moodi. Ettekandest nähtub, et (i) vaktsineerimata isikute nakatumus COVID-19 haigusega on olnud kõrgem võrreldes vaktsineeritud isikute nakatumusega (slaid 36), (ii) vaktsineerimata isikute seas on olnud COVID-19 haiguse tõttu hospitaliseerimine kõrgeim (slaid 37), (iii) vaktsineerimata isikute seas on olnud suurem COVID-19 haiguse tõttu kõrgeim (slaid 38). Ühtlasi kinnitab ettekanne, et vaktsiinid on aidanud vähendada sümptomaatilisse COVID-19 haigusse nakatumist ning aidanud vähendada oluliselt raskelt või kriitiliselt haigestumist (slaid 40)³. Ettekanne kinnitab, et seisukohad, millest vastustaja meetmete kehtestamisel lähtus, olid asjakohased ning vastustaja võis pidada vaktsineerimist kõige tõhusamaks viisiks COVID-19 haiguse leviku tõkestamisel ja inimeste tervise ja elu kaitsmisel. Vastustaja palub kohtul Lisas 1 asuva materjaliga kohtuasja lahendamisel arvestada (HKMS § 62 lg 2; § 61 lg 1).

C. SENINE KOHTUPRAKTIKA

22. Lisaks Riigikohtu PSJV kolleegiumi otsusele nr 5-22-4 palub vastustaja kohtul kohtuotsuse tegemisel arvesse võtta senist koroonakaebuste kohtupraktikat, sh Tallinna Halduskohtu jõustunud kohtuotsuseid (nt nr 3-21-2030, 3-21-2392, 3-21-2503, 3-21-2550, 3-21-2683, 3-21-2714, 3-21-2720, 3-21-2735, 3-21-2732, 3-21-2734, 3-21-3037), mis seostuvad vastustaja kehtestatud piirangute vaidlustamisega käesoleva asjaga sarnastes faktilistes olukordades. Vastustaja palub kohtul arvesse võtta ka koroonakaebustega seotud jõustunud ringkonnakohtu otsuseid, millega ringkonnakohus on jätnud kaebajate apellatsioonkaebused rahuldamata (nt nr 3-21-2210, 3-21-2458, 3-21-2471). Senine koroonakaebustega seotud kohtupraktika toetab Vabariigi Valitsuse seisukohti ning lükkab ümber kaebajate poolt kohtumenetluses esitatud väited.

MENETLUSLIKUD KÜSIMUSED

23. **Dokumendi edastamine.** Vastustaja on edastanud käesoleva dokumendi kaebajate esindajale.

Lugupidamisega

/digitaalselt allkirjastatud/

Ants Nõmper
Vandeadvokaat
Vastustaja lepingulised esindajad

Kairi Kilgi
Vandeadvokaat

³ Uuring tehti november 2021 seisuga.

Lisad:

1. Prof. Maimetsa ettekanne (04.04.2023)